Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXII. - Ч. 13. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 21-го СІЧНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JANUARY 21, 1954. No. 13. VOL. LXII.

УРЯД ЗДА НЕ ДОЗВОЛИВ ПРОДАВАТИ МАСЛО СОВЄТАМ

УРЯД НЕ ДОЗВОЛЯЄ НА ПРОДАЖ МАСЛА НИЖЧЕ СВІТОВИХ ЦІН; ВІН НЕ ЗАЯВИВСЯ ЩЕ В СПРАВІ ВИВОЗУ БАВОВНЯНОЇ ОЛІЇ

Вашингтон. — Уряд відмовив міннісотському купцеві Мейнові Андреасові дозволу на вивіз 40,000,000 ф. масла до Совєтів, бо запропоновані ним ціни нижчі від цін на світовому ринку. Андреас пропонував платити урядові за масло, — яке уряд одержав від фармерів за допомогу їм для втримання цін на масло на домашньому ринку, — по 46 центів за фунт. Ціна на масло на світовому ринку становить 50 центів за фунт. (Пересічно фунт масла в ЗДА коштує 79.9 цента). Коли прийшло повідомлення про те, що Совєти хочуть купувати американське масло, багато фірм внесли проєкт закупити це масло від уряду для перепродажу Совєтам. Деякі фірми просили про дозвіл висилати масло до Совєтів із приватних складів. Купець Андреас каже, що не може дати ціни вищої за 46 центів, бо інакше Совєти відмовляться купувати масло в ЗДА, а купуватимуть його в Голляндії. Секретар торгівлі Сінклер Вікс заявив, що уряд зможе продавати купцям державне масло тільки за таку ціну, яку платить за нього на внутрішнім ринку американський споживач. Вікс не сказав нічого, як буде вирішена справа фірми, яка внесла пропозицію закупити для Совєтів 7,000,000 фунтів бавовняної олії.

Сенатська комісія плянує підвищити поштові оплати

Вашингтон. — Сенатська Поштова Комісія, гостро критикуючи поштовий уряд, пропонує підвищити поштові оплати, щоб заощадити державі сотки мільйонів долярів річно. Генеральний постмайстер Артур Е. Соммерфілд не погоджується з пропозиціями цієї дорадчої комісії, називаючи їх „смішними". Він заявив, що внесе свій власний проєкт до Сенату, як реформувати пошту в ЗДА. Комісія пропонує негайну акцію в Конґресі, щоб збільшити поштові оплати, включаючи і поштові пересилки першої кляси. Сам уряд просив уже підвищити оплату за звичайні листи з 3 центів на 4, а за листи, висилані летунською поштою, — з 6 до 7 центів. У своєму звіті Комісія вказує на незадовільні умовини праці на пошті і нарікає на недостачу вишколених інспекторів. Соммерфілд заявив, що проєкт комісії вимагає майже вдвоє збільшити оплату за посилки першої кляси, і таким чином закон про підвищку поштових оплат у тій висоті, яку проєктує уряд, був би відложений на необмежений час.

Гаваї і Аляска мають дістати права стейтів

Вашингтон. — Сенатська Комісія Внутрішних Справ прийняла ухвалу, що Гаваї зможуть дістати право американського стейту тільки тоді, коли одночасно таке саме право дістане Аляска. Уряд президента Айзенгавера домагався права стейту ЗДА тільки для Гаваїв, бо там урядує республіканська більшість, і тому Гаваї могли б вибрати двох республіканських сенаторів, які скріпили б ресубліканців у Сенаті, де вони мають тільки 47 сенаторів на 48 демократичних. Ухвали комісії є несподіванкою для уряду, бо один із демократичних сенаторів, який обіцяв, що справи стейтового права для Гаваїв не буде лучити із справою Аляски, змінив свою думку в цій справі. Наслідок того може бути такий, що ні Гаваї ні Аляска не дістануть права стейтів на цій сесії Конґресу. Південні демократи заявляються проти надання права стейту Гаваям і Алясці, не бажаючи збільшення числа сенаторів.

Демократичний губернатор Ню Джерзі почав урядувати

Трентон., Н. Дж. — Перший демократичний губернатор стейту Ню Джерзі в останньому десятирічччі, 45-річний Роберт Б. Майнер, після урочистої церемонії, почав урядування в Вор Меморіял Білдінґу. Передусім Майнер прибув із своєю матір'ю Софією до Першої Пресвітеріянської йеркви на Богослуження. Після Богослуження узяв участь в поході. В цьому поході взяли участь також бувші губернатори республіканці Дріскол, Гарольд Гофман і Морґан Ларсон, члени стейтових законодатних установ та численні делеґації. По зложенні присяги Майнер заявив присутнім, які зібралися в числі 2,700 осіб, що першим його кроком на становищі губернатора буде змагання до того, щоб усі без винятку корилися законам, про що буде дбати також уряд генерального стейтового прокуратора. Майнер закликав виборців цікавитися громадськими та політичними справами і заповів, що через радіо і телевізію інформуватиме їх про стейтові справи. Він обіцяв поширити допомогу виховним інституціям і в важливіших справах звертатися до виборців, запитуючи їхньої думки.

В АМЕРИЦІ

● **Секретар оборони** Чарлз Е. Вилсон довідався про те, що в Пентаґоні продавали по 50 центів знимки керованого стрільна, яке знаходилося на таємній листі Армії. Справу цю розголосив один журналіст, який купив собі кілька таких знимок.

● **Президент Айзенгавер** і віце-президент Ніксон були на прийнятті в сенатора Еверетта М. Дірксена, на якому республіканські сенатори та партійні провідники обговорювали виборчу кампанію восени цього року. Президент у цій справі не забирав слова.

● **В американських** федеральних судах бракує суддів, і тому деякі справи довго чекають на вирішення. Нюйоркський адвокат має в суді одну справу, що її вніс ще 1949 року. Свідок помер, і тепер його клієнт, поранений в автомобільній катастрофі, не виграє своєї слушної справи.

● **В перувіянських джунґлях** американці розбудовують колонію. Перший транспорт устаткування вже прибув на місце. Обидві палати перувіянського Конґресу мають ратифікувати контракт про цю колонію, що називається „Летурно де Перу".

● **Президент Айзенгавер** вислав листа, в якому хвалить Венджаміна Франкліна як друкаря. В Ню Йорку святкують 248 роковини з дня народження Франкліна.

● **Крайовий Комітет** Проґресивної партії звернувся до Конґресу із закликом прийняти проєкт закону, згідно з яким війну може виповісти тільки Конґрес, а не президент. „Проґресивна" партія побоюється, щоб ЗДА не почали війни проти СССР, бо державний секретар Доллес і президент Айзенгавер згадували у своїх промовах про несподівану атаку.

СМЕРТЬ ПРЕЗИДЕНТА А. М. ЛІВИЦЬКОГО ПОГЛИБЛЮЄ КРИЗУ В ДЕРЖАВНОМУ ЦЕНТРІ

Сл. п. А. М. ЛІВИЦЬКИЙ

В поінформованих колах вважають, що смерть сл. п. Андрія Миколаєвича Лівицького, президента Української Народної Республіки на вигнанні, поважно поглиблює, або радше актуалізує кризу в Українському Державному Центрі, яка заіснувала впродовж минулого року після смерти голови Української Національної Ради, сл. п. Бориса Іваницького, та голови Виконного Органу, сл. п. д-ра Степана Барана. Вже на деякий час перед смертю покійного Андрія М. Лівицького кружляли всілякі здогади й чутки, що він, з уваги на свою затяжну недугу, мав би резиґнувати, а між кандидатами на його наступника називають ген. Удовиченка, ген. Капустянського та деяких інших діячів. Смерть сл. п. А. Лівицького принаглює справу його **наступника**. Згідно з постановами „Тимчасового закону про реорганізацію Державного Центру", виконуючим обов'язки президента УНР на вигнанні, на випадок смерти президента, мав би стати кожночасний голова Національної Ради. Тим часом, Національна Рада, після смерти проф. Бориса Іваницького, ще не має голови, тільки виконуючого обов'язки голови, що ним є його заступник, п. Іван Багряний, тепер також поважно хворий. Покищо, немає жадних інформацій про ближчі обставини його смерти, похоронів ітп.

Хто був сл. п. Андрій Миколаєвич Лівицький?

Нащадок старого козацького старшинського роду на Гетьманщині. Народився президент Андрій Лівицький 9-го квітня 1879 року в Ліпляві Золотоніського повіту на Полтавщині, середню освіту одержав в Колеґії Павла Галагана, де вчилися діти колишньої козацької шляхти, а вищу, правничу, в Київському Університеті, що його блискуче скінчив у 1904 році. За університетських часів грав чільну ролю в українській студентській громаді в Києві. Після скінчення університету не шукав кар'єри на російській державній службі, до якої мав доступ, а, як член Революційної Української Партії (РУП), веде небезпечну, але повну ентузіязму працю в Києві і на рідній Полтавщині. Арештований стає перед військовим судом і тільки завдяки старанням приятелів та щасливому збігові обставин уникає заслання. Проте, ставши вже давно відомим царській жандармерії, починає леґальну працю, як адвокатський помічник, пізніше адвокат і перший виборний суддя своєї округи, коли царський уряд, незадовго перед першою світовою війною, щоб піти назустріч бодай трохи українській стихії, завів установу вибираних місцевою самоуправою мирових суддів. На цьому становищі й застала Андрія Лівицького перша світова війна і вибух революції у

(Закінчення на стор. 4)

Більйон долярів на розбудову Дженерал Моторс

Ню Йорк, Н. И. — Директор фірми Дженерал Моторс Гарлов Г. Куртіс, заповів, що ця фірма плянує видати в найближчих двох роках 1 більйон долярів, збільшуючи цим вдвоє свої інвестиції в порівнянні з попередніми роками. Член дирекції Алфред Б. Словн сказав на прийнятті в готелі „Валдорф Асторія". — що видатки на поширення продукції цієї фірми можуть досягти навіть суми півтора більйона долярів. Обидва директори заявляли, що вони не вірять у депресію в ЗДА, бо попит на їхні товари не зменшуться, а також мало зменшуються державні видатки на розбудову оборони. — „Видатки на розбудову нашої фірми, сказав директор Куртіс, — це найкращий доказ того, що ми віримо в зріст запотребування на нашому ринку". Паї Дженерал Моторс піднеслися на 1,75 пункта на Нюйоркській біржі і осягнули ціну 63 і сім восьмих пункта. Для виправдання свого оптимізму Куртіс вказував на високі інвестиції, нові будівляні проєкти, високі видатки на оборону, високий стан затруднення і високі видатки споживачів.

Судять адвоката Розенберґів за образу президента

Ню Йорк, Н. И. — Товариство Адвокатів у Ню Йорку почало дисциплінарну акцію проти Еменюела Блока, адвоката страчених на електричному кріслі атомових шпигунів, за образу президента Айзенгавера. Адвокат Блок назвав президента „вбивником" за те, що він не хотів помилувати Розенберґів. В цій справі має відбутися закрите переслухування, а після того запропонована кара. Адвокат Блок на похороні Розенберґів 21 червня 1953 року сказав на цвинтарі: „Я ставлю вбивство Розенберґів перед двері президента Айзенгавера, Герберта Бравнелла (генерального прокурора) і Дж. Едґара Гувера (директора ФБІ). Вони не натискали електричного ґудзика, це правда, але вони наказали іншому, щоб це зробив." Якщо Блока визнають винним, то він втратить право бути адвокатом.

Вимагали 500,000 долярів викупу

Сан Франціско. — Поліція арештувала 57-річного Гаролда Джексона і 43-річного Джосефа Ліра, які викрали були 36-річного посередника в закупні реальностей Леонарда Московіца і тримали його 64 годин, домагаючись викупу в 500,000 долярів. Леонард мусів телефонувати в цій справі до свого батька і брата-двійника. Бандити погодилися зменшити викуп на 300,000 долярів, бо батько заявив, що не може дати півмільйона долярів Моріс Московіц повідомив поліцію про схоплення брата ще в суботу 16 січня, і вона мала вже подати вістку про це до преси й радіо. Леонард дав знати, щоб справу затримано в тайні, бо інакше йому загрожує смерть. Поліції вдалося знайти будку публічного телефону на одній із вулиць міста, звідки бандити телефонували в справі викупу, щоб їм скинули гроші з поїзда. В той час один із бандитів телефонував із цієї будки, як поліція його арештувала, і він показав будинок, в якому другий бандит пильнував викраденого Московіца. Обом бандитам, бувшим детективам, грозить кара смерти або досмертна в'язниця.

СВЯТКУВАННЯ РОКОВИН ПЕРЕЯСЛАВСЬКОГО ДОГОВОРУ — „БЕЗСОРОМНА ҐЛЬОРИФІКАЦІЯ МОСКВИ"

АМЕРИКАНСЬКА ПРЕСА ДЕМАСКУЄ РОСІЙСЬКИЙ ФАШИЗМ І РАСИЗМ В СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗІ

Ню Йорк. — „Безсоромна ґльорифікація „великоросійського народу" — приблизно 100,000,000 осіб — і сильна кампанія проти „буржуазного націоналізму" серед неросійських народів СССР" — є справжньою ціллю і темою святкувань 300-річчя Переяславського договору — твердить аґенція „Юнайтед Прес" в переданому з Лондону повідомленні про започаткування наказаних Москвою офіціяльних святкувань в Совєтському Союзі роковин Переяславського договору. Повідомлення „Юнайтед Прес" подала велика частина американської преси, включно з великими щоденниками, як „Ню Йорк Гералд Трибюн", в якій під великим заголовком: „Москва проголошує росіян вищим народом в СССР", дослівно написано:

„Покійний Джордж Орвел, у своїй сатирі на комунізм „Звірина фарма", підкреслив, що „всі звірі є рівні, але деякі більше рівні від інших". Сьогодні Кремль, у дбайливому святкуванні 300-річчя союзу України з Росією, дає живий вислів тій сатиричній фантазії Орвела. Москва повідомила, що тоді, коли всі народи СССР є рівні, то властиві росіяни, відомі як великороси, є більше рівні, ніж інші. „Рішальну ролю в будівництві соціялізму в СССР відіграв великоросійський нарід — провідна нація між рівними націями багатонаціональної совєтської держави" — сказано в пророчистому документі, яким започатковано святкування в Україні. Ця тема більшої рівности великоросів пробивається з цілого, розміром на 6,000 слів документа і, правдоподібно, становить офіціяльний поворот Кремлю до політики, в якій громадяни властивої Росії є вищим від громадян інших совєтських держав. Документ був ухвалений цілим Центральним Комітетом Комуністичної партії. Нін надрукований на двох повних сторінках „Правди", „Ізвєстій" та інших совєтських газет, які наспіли сьогодні до Лондону. Що більше, комуністичні сателітські радіопередачі, записані в Лондоні, базують свою пропаґанду на тому офіційному документі. Змістом того документа є безсоромна ґльорифікація „великоросійського народу" — приблизно 100,000,000 осіб — та сильна кампанія проти „буржуазного націоналізму" серед неросійських народів СССР. Москва, проповідуючи цю нову лінію, рівночасно вичищує з уряду в Грузії та деінде останніх приятелів страченого недавно совєтського міністра внутрішньої безпеки, Лав. Берії. Той впливовий грузин хотів „інтернаціоналізувати" Совєтський Союз. Новонайменований прем'єр України, Никифор Кальченко, швидко попав у нову лінію та заатакував „буржуазних націоналістів" уже в своїй першій промові. Україна, що величиною приблизно дорівнює стейтові Тексас, є найбагатшою і найбільш упромисловленою державою Союзу, з населенням 40 міл. Головною ціллю офіціяльних „тез" в справі прилучення України є доказати, що велика Українська республіка об'єднана з Росією на всі часи і що „сепаратистичний рух" не буде толерований в жадній формі. Документ насичений твердженням про вищість „великоросійського народу". „Тільки завдяки допомозі великоросійського та інших народів СССР була звільнена Україна від панування фашистів... Великодушна, братня допомога російського народу вможливила національним „неросійським" республікам створити високорозвинену індустрію і в той спосіб зліквідувати їхню столітню відсталість". Тези Центрального Комітету представляють всю історію України, як одну велику боротьбу за „возз'єднання з її старшим братом", Росією. Документ закінчується засудом „буржуазних націоналістів", до яких зараховується всіх тих неросійських совєтських громадян, які мають сумніви щодо конечности погодитись на панування російських комуністів — найбільш рівних між рівними народами СССР" — закінчує свій коментар „Юнайтед Прес".

З проголошених вже досі в американській пресі коментарів і завваг на тему наказаних Москвою святкувань 300-річчя Переяславського договору можна бачити, що Захід розуміє справжню суть тих святкувань і робить з них відповідні висновки, які можуть тільки приспішити годину визволення.

В Юґославії також „вичистили" чільного комуніста

Беоґрад.—Голосна в останніх тижнях дискусія в юґославській комуністичній партії закінчилась тимчасово „вичищенням" одного з найвищих комуністичних достойників, що виступав був у ролі внутрішнього опозиціонера і в цілому циклі статтей на сторінках офіційної „Борби" домагався лібералізації режиму. Цим достойником є 42-літній Мільович Джіляс, один із заступників прем'єра Тіта, призначений ледве місяць тому на президента юґославського парляменту. У справі його діяльности скликано спеціяльне засідання Центрального Комітету юґославської комуністичної партії, на якому головував сам Тіто, що приїхав для цієї цілі з гір, де лікується від нез'ясованої публічно недуги. Тіто зайняв становище проти Джіляса, добачуючи в його виступах небезпеку для цілости партії і впливи протикомуністичного Заходу. Джіляса позбавлено всіх його державних становищ і золишено рядовим членом партії з загрозою викинути його звідтіль також. За прийнятим в цілому комуністичному світі звичаєм, він „каявся" і визнав себе „винним". Джіляс, колишній чільний комуністичний партизан, мав опінію кандидата на наступника Тіта. Він був членом юґославської делеґації на коронації Єлисавети II і належить нібито до близьких приятелів лідера лівого крила англійської лейбур партії — Бевена. Джіляс був також міністром пропаґанди Тіта і провадив пресову кампанію проти Комінформу, проти Англії та ЗДА і востаннє проти Італії.

Брікер не погоджується на компроміс

Вашингтон. — Сенатор Джан В. Брікер відкинув пропозицію нового компромісу в справі його законопроєкту про позбавлення президента ЗДА права укладати мирові договори. Але він не відкидає надії, що можна буде дійти до порозуміння, якщо буде узгляднена його вимога, щоб кожний мировий договір мав бути ухвалений обома палатами Конґресу, поки стане законом. Згідно з теперішнім законом, укладений президентом мировий договір мусить бути ратифікований тільки Сенатом. Президент Айзенгавер противиться законопроєктові Брікера, бо він спричинив би йому труднощі в зносинах із закордоном.

СОВЄТИ СВОЄЮ ТАКТИКОЮ ГОТОВІ РОЗБИТИ БЕРЛІНСЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ДЖ. Ф. ДОЛЛЕС ПЕРЕСТЕРІГАЄ СОВЄТИ ПЕРЕД ПОВОРОТОМ ДО ЇХ КОЛИШНЬОЇ ТАКТИКИ НА МІЖНАРОДНИХ КОНФЕРЕНЦІЯХ. — БЕРЛІНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ МОЖЕ СТАТИ ІСТОРИЧНОЮ, ЯКЩО СОВЄТИ ВИЯВЛЯТЬ ДОБРУ ВОЛЮ

Вашинґтон. — Конференція чотирьох міністрів закордонних справ, яка 25 січня розпочнеться у Берліні, буде пустою витратою часу, якщо Совєти пробуватимуть поділити західніх альянтів, — заявив на останній пресовій конференції державний секретар Джон Фостер Доллес, що в четвер відлітає з штабом своїх співробітників до Берліну. — Однак Доллес висловив одночасно надію, що совєтські делеґати з'являться в Берліні в „конструктивному настрої". Сумніви, чи Молотов не захоче загнати клин між західніми альянтами, стараючись передусім вплинути на Францію, щоб вона не ратифікувала европейського оборонного пакту, базується на досвіді з совєтською політичною тактикою на минулих міжнародних конференціях, де Совєти намагалися ослабити і поділити західній світ. Доллес підкреслив безвиглядність такої тактики Совєтів, бо „західні народи є вже досить зрілі, щоб не дати обдурити себе тактикою ділення їх тими, які самі зцементували 800,000,000 людей в один масивний військовий бльок" — заявив Доллес. Коли ж Совєти відмовились би від такої тактики і з'явилися в Берліні „в конструктивному настрої", „тоді вони знайдуть нас повними зрозуміння і тоді можна буде багато зробити. Конференція могла б набрати великого історичного значення" — додав державний секретар. Він підкреслив, що головною ціллю конференції є об'єднання Німеччини. У вівторок пополудні Доллес був на закритому засіданні комісії закордонних справ Конґресу, після чого появився короткий комунікат. Назагал коментарі західньої преси на тему виглядів Берлінської конференції досить песимістичні; вони підкреслюють, що ціллю Совєтів є ослабити НАТО, не допустити до західньо-европейського оборонного пакту і оспорювати американські заморські бази, а в усіх цих трьох пунктах становище західніх альянтів, зокрема Америки виключає будь-який відступ. — Правда, англійці і французи трохи більш оптимістичні, — вони потішають себе тим, що коли б навіть не прийшло до згоди в найважливішій, німецькій справі, то все ж нав'язання знову безпосередніх розмов з Молотовим може спричинити відпруження в міжнародній ситуації і довести до порозуміння в менших справах, напр. у посиленні товарообміну. В західньо-німецькій пресі появилася вістка, наче б то Совєти в останній хвилині вирішили погодитись на вільні вибори в цілій Німеччині, як на базу до об'єднання Німеччини, чого постійно домагаються альянти. Совєтський амбасадор у Вашингтоні Зарубін повідомив Дж. Ф. Доллеса, що Молотов „з приємністю" готов до безпосередньої виміни думок на тему контролі атомової зброї і вживання атомової енерґії для мирних цілей.

ПОЧАЛИ ЗВІЛЬНЯТИ КОРЕЙСЬКИХ НЕПОВОРОТЦІВ

Токіо. — Всупереч впертим намаганням комуністів не допустити до звільнення 22,500 полонених, які відмовились вертатися під комуністичний режим, почали випускати тих нещасних людей на волю. Ще у вівторок вечором китайські та північно-корейські комуністи офіційними листами до Невтральної Комісії гостро запротестували проти її рішення передати полонених назад до тих, що їх мали в полоні, і самі — хоч не зовсім ясно — відмовилися перейняти своїх полонених. Комуністи обвинувачують Невтральну Комісію в порушенні постанов перемир'я, домагаючися знову, щоб Невтральна Комісія так довго тримала всіх полонених під своєю сторожею, поки всі вони не перейдуть процедури „переконування" і поки політична конференція не вирішить їх дальшої долі. Ґенерал Тімайя, голова Невтральної Комісії, заявив, що рішення передати антикомуністичних полонених альянтам 20 січня ц. р. є невідкличне. Ця передача розпочалась навіть скорше — у вівторок о год. 8.30 вечором. Довга колона китайців і північно-корейців у зразковому військовому порядку, радісно викрикуючи і співаючи патріотичні пісні, маршували дві милі до так званого „мосту миру", де чекали на них представники південних корейців, національних китайців і американського війська. Це було дуже урочисте прийняття, з тріюмфальними брамами з привітальними гаслами, прапорами і радісними окликами мас, що стояли обабіч дороги. У вівторок вечором передано альянтам 1,000 північних корейців і 2,000 китайців. В четвер закінчиться передача альянтам 22,500 неповоротців, що перебували близько трьох років у полоні, а від півночі з четверга на п'ятницю почнуть звільняти їх, як цивільних людей. Китайці негайно переїдуть на Формозу приготованими вже для них кораблями.

В СВІТІ

● **Президент Туреччини** Сіляль Баяр, що має 69 років, прилетів з своєю дружиною до Лондону, звідки відпливе 27-го січня кораблем „Мавританія" до Ню Йорку. Не затримуючись в світовій метрополії, високі гості виїдуть на три дні до Вашинґтону, далі до Клівленду і Толідо в стейті Огайо, до Шікаґа і Сан Франсіско, до стейтів Невада і Тексасу, врешті до Ню Йорку, щоб звідсіль знову вернутись до Туреччини.

● **Чіянґ Кай-шек** іменував першу жінку на дипломатичну службу національного Китаю. Панна Чен Чі-Фанґ, що має 28 років, від'їде з Формози до Банґкоку, столиці Сіяму, як секретарка тамошньої національно-китайської амбасади.

● **Один японський журнал** проголосив ревеляції про те, що генерал МекАртур, як головний командувач військ ОН на Далекому Сході, скористувався з японських кораблів для висаду американських військ біля Вонсану в Кореї в жовтні 1950 року. В міжнародній пресі розгорілась дискусія, чи було це нарушенням міжнародного права.

● **Совєтська пресова аґенція** ТАСС проголосила нову сенсацію: якийсь Іван Ковтуненко (чи не „малорос"?!), нагороджений сталінською премією садівник, винайшов ніби таку троянду, яка кожного тижня змінює свою барву: з рожевої на жовту, брунатну й червону. Ковтуненко назвав свою троянду „Славою Миру". Секретаріят Британського Товариства Троянд проголосив у цій справі короткий комунікат: „Неможливо".

● **У портовому місті Волос** у Греції заходами фонду ОН для допомоги дітям, відкрито нову станицю для розподілу молока. У цій станиці грецькі діти щодня одержують 4,500 пінт молока.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СМЕРТЬ ПРЕЗИДЕНТА УНР

Дня 17-го січня 1954 р. помер на вигнанні в Німеччині президент Української Народної Республіки, сл. п. Андрій Миколайович Лівицький. Помер напередодні офіційного започаткування в поневоленій Україні наказаних червоною Москвою святкувань 300-річчя Переяславського договору, напередодні святкування українцями у вільному світі великих січневих роковин проголошення незалежности і соборности Української Народної Республіки 36 і 35 років тому, а також в часі загальної переоцінки вільної української політичної думки в світлах і тінях минулого, сучасного і майбутнього.

Смерть Президента УНР не була надто великою несподіванкою, не так з уваги на вік Покійного — він мав 75 років, — як головно з уваги на затяжну недугу, під час якої треба було ампутувати ногу. Все ж таки смерть Президента УНР на вигнанні була, без сумніву, великим потрясенням для всього українського загалу, без огляду на те, як хто ставився та оцінював особу Покійного. Це ж бо помер не тільки один з найстарших і найвидатніших громадських та політичних діячів, один із найближчих співробітників Головного Отамана Симона Петлюри і його законний наступник, але й один з нечисленних уже живих символів тієї світлої доби української історії, що має назву Української Народної Республіки.

Біографічні дані про Покійного знайдуть читачі на іншому місці цього числа „Свободи". Згадаємо тільки, що він вже в 1900-их роках був членом Української Революційної Партії — РУП, яка була безпосереднім передвісником могутнього зриву українського народу в першій світовій війні. Опісля Покійний займав різні керівні пости в Українській Соціял-Демократичній Робітничій Партії (УСДРП), аж в 1919 році був найменований міністром юстиції в уряді УНР і того самого року очолював дипломатичну місію до Польщі, де 22-го квітня 1920-го року підписав відомий Варшавський договір УНР з Польщею. До смерти Головного Отамана Симона Петлюри Андрій Лівицький виконував функції голови Ради Міністрів еміграційного уряду УНР, а в 1926 році, згідно із законом з 12-го листопада 1920-го року, потвердженого опісля на еміграції Радою Народних Міністрів на засіданні 1-го червня 1926 р., перейняв виконування обов'язків Голови Директорії та Головного Отамана Військ УНР.

Найбільше суперечностей викликала особа Покійного у зв'язку з його підписом під Варшавським договором, засудженим опісля більшістю української публічної опінії та офіціяльно відкликаним кілька років тому Українською Національною Радою.

Сьогодні, над не засипаною ще могилою покійного Президента УНР, можна тільки ствердити, що той злощасний договір, під яким був підпис Покійного, цілком певно не був подиктований спеціяльними симпатіями до Польщі, але виключно загрозою збоку Москви, подібно, як і Переяславський договір гетьмана Богдана Хмельницького 300 років тому не був подиктований симпатіями до Москви, а тільки загрозою збоку Польщі. Один і другий договір не тільки не виправданий, але засуджений історією, але не можна сумніватися, що один і другий, як і подібні інші договори України з її імперіялістичними сусідами, були подиктовані в першу чергу обставинами і — в розумінні тих, які їх підписували — конечністю та інтересами України.

Смерть Президента УНР Андрія Лівицького на вигнанні — це великий удар та велика прогалина в українській політичній дійсності. Далеко бо легше заступити втрату навіть на найвищому пості у вільній державі та в уряді на рідній землі, ніж в такому уряді, що силою трагічних обставин є реальним фактором головно з уваги на законоправність, традицію і символіку. Тому то й треба цю традицію зберегти і продовжувати. Це — велике та відповідальне завдання однаково, як українських політичних керівників, так і українського загалу. Прикметою великих і вироблених спільнот є те, що всі удари, які на них спадають, якщо їх не ломлять, то тільки скріплюють. Дав би Господь, щоб і ця втрата, якої зазнала українська спільнота після смерти Президента УНР на вигнанні, не захитала її і щоб із смутку виникла нова рішучість і нова енергія продовжувати в єдності змагання до тієї великої мети, символом якої був Покійний: української державности.

ФАРМЕРСЬКА ПРОГРАМА В КОНҐРЕСІ

Задовго наперед заповіджена республіканською адміністрацією зміна фармерської програми оголошена в Конґресі минулого тижня, як один з пунктів президентової промови „Про Стан Унії". Кажуть, що це — вислід цілорічного вивчення фармерської справи самим президентом Айзенгавером. Нова програма мусить бути ухвалена впродовж поточного року, бо теперішній закон, так званий „Рільничий Акт з 1949 р.", вигасає з кінцем найближчого грудня. Якщо зголошений новий законопроєкт не буде ухвалений до кінця 1954 року, то на місце теперішнього фармерського закону прийде інший закон, ухвалений в 1948 році, в якому передбачена „гнучка" підтримка цін фармерських продуктів, на місце ясно встановленої підтримки в теперішнім законі.

Теперішній закон накладає на уряд обов'язок забезпечити заробіток на шістьох фармерських продуктах: пшениці, кукурудзі, бавовні, бобових, зімляних горіхах („пінатс") і рижеві — до висоти 90 відсотків „паритету". Під паритетом треба розуміти ціну, яка ґарантує фармерові справедливий заробіток, відповідний до вкладених витрат.

Крім підтримки згаданих шістьох продуктів до 90 відсотків паритету, теперішній закон забезпечає підтримку молочних продуктів до висоти 75-90 відсотків паритету і дозволяє секретареві рільництва давати підтримку іншим продуктам, вичисленим у спеціяльнім списку, до 90 відсотків паритету, якщо зайде на це потреба в якійсь фармерській околиці.

Висоту підтримки вирішує уряд під час збору (жнив), коли фармер, що має на це кваліфікації, доведе, що ціна його продуктів на ринку збуту є нижча, ніж 90 відсотків витрат, вкладених у плекання продукту. На ділі, фармер дістав уже попереднього року позичку на засів чи засадження якогось продукту на наступний рік і мав би з проданих овочів своєї праці цю позичку сплатити. Одначе, коли він доведе, що ціна нижча, ніж паритет, тоді його звільняють від обов'язку цей борг платити.

Новий законопроєкт, опрацьований секретарем хліборобства Езрою Бенсоном, в засаді затримує піддержку цін на фармерські продукти, як це встановлено в теперішньому законі, одначе робить цю підтримку „гнучкою", тобто не різко зобов'язуючою, як це діється тепер, а стосованою відповідно до потреби.

Новий „паритет" встановлено у висоті 75-90 відсотків і то аж на жнива 1955 року. Крім того, з шести названих головних фармерських продуктів вилучено риж, а залишено, як і досі: пшеницю, кукурудзу, бавовну, бобові і горіхи. Риж переходить до продуктів другорядних, на які може бути встановлений паритет 75-90 відсотків, якщо секретар рільництва зарахує його до продуктів, що їх ціну треба підтримувати.

Крім цієї постанови, в його фармерському проєкті вміщена дуже важлива інша постанова, якої нема в теперішньому законі, а саме, що поки прийде рішення уряду про потребу підтримки ціни, треба обчислити запаси збіжжя чи продуктів, що їх закупив був уряд від фармерів, коли ґарантував їм паритет. Значить, якщо фармер, на підставі теперішнього закону, не дістав належної ціни на ринку, тоді уряд відкуповував від нього збір і шукав на нього купця. Якщо уряд не міг продати такого збіжжя чи інших продуктів, тоді складав його до відповідних маґазинів, де ці продукти зберігаються й досі. Вартість цих запасів сягає суми кількох більйонів долярів.

В новому законі проєктується відчислити старі запаси, вартістю до двох з половиною більйонів долярів, і решту суми, призначеної на підтримку цін з нових жнив, дати фармерам на втримання паритету. У практиці це зменшило б паритет приблизно на п'ять відсотків. Гроші, заощаджені таким способом, пішли б на закупно старих запасів для вжитку шкіл, на допомогу закордонним країнам або на порятунок околиць, навіщених стихійними нещастями.

Цю формулу названо в законі 1948 р. „змодернізованим паритетом" і вона була б відновлена при виплаті підтримки по жнивах 1955 р.

Кожна зміна теперішнього закону може видаватися гіршою, якщо йде про фармерський добробут, одначе, якщо йде про добробут країни, як цілости, то новий закон є свого роду поступом, бо шукає справедливости майже для кожного фармера зокрема, відповідно до його вкладу і висліду його праці та фінансових витрат.

Крім того, треба пригадати, що плян підтримки цін на фармерські продукти зродився у воєнних часах, щоб забезпечити фармерам заробітки і звільнити їх від турбот про „виплатність" їхнього господарства. Фармери в часі війни мали тільки турбуватися про те, щоб засіяти і зібрати якнайбільше продуктів на заздалегідь визначених урядом земельних обширах. Тепер, як твердить президент Айзенгавер, ЗДА переходять з воєнного стану на мирний, отже фармери повинні пристосуватися до загальних економічних засад, тобто до попиту й постачання, і так встановлювати ціну на свої продукти.

Проєкт нового закону вже тепер викликає обурення серед фармерів, незалежно від їх партійної приналежности, а це в свою чергу відбивається у Конґресі.

НА ПОРОЗІ ВЕЛИКИХ ЗМІН

Вже довгі місяці большевицька й сателітська преса тарабанить про піднесення життєвої стопи, зріст добробуту, підвищення продукції предметів широкого вжитку, а навіть люксусу як в СССР, так і на терені сателітських країн. Почалася та історія ще за життя Сталіна. Мабуть, сиґналом до неї була остання доповідь - брошура Сталіна про нові розвоєві шляхи в соціялістичному господарстві. Як відомо, Сталін у цій доповіді, проаналізувавши теперішній стан совєтського господарства, пообіцяв совкаторжанам, чи пак совгромадянам прерізні блага, а серед них і недалеке обниження зусиль робітників на виробництві, навіть із шестигодинним трудоднем включно.

Ті всі, що мали „щастя" пізнати большевизм з досвіду, знають вартість таких галасливих кампаній. До тих, що найкраще пізнали російський большевизм з його практичного боку, належимо в першу чергу ми, українці. Кому — кому ,але нам десятками років давалася взнаки ця країна, „де так вільно дише чоловік". І тому не диво, що й теперішню большевицьку пропаґандивну жуйку ми приймаємо за ту саму монету, яку мали змогу пізнати протягом десятиріч.

А втім, цим разом ми помилясмося. Так, насправді помиляємося. Бо большевики в дійсності починають викидати на ринок щораз більше виробів широкого вжитку, не в одному випадку ці вироби кращають і дешевіють. На це вказує не так большевицька преса, характер якої ми досконало знаємо, як найновіші голоси представників Заходу, що мали змогу побувати в СССР і порівняти те, що було десяток років тому, з нинішнім.

Що ж сталося? Невже оті всі маленкови, хрущови, круглови вродилися, забули предовгу науку та дресуру ленініних - сталініх - дзержинських і стали людьми? Невже людські потреби почали грати якусь ролю в плянах кремлівських можновладців? Невже прагнення зброїтися до зубів і насильством загарбувати країну за країною завмирає серед них? Ніхто з об'єктивних спостерігачів не зміг би дати потакуючої відповіді на ці запити. Тоді в чому ж справа?

Справа в тому, що ворошиловградські і ґорьківські, дніпропетровські і всі інші фабрики почали значно зменшувати продукцію ґвинтівок, кулеметів, гармат та інших військових інструментів і через те мають можливість продукувати більше того, що потрібне людям. Сьогодні, хоч як воно неправдоподібне, але є безсумнівним фактом, що большевики обнизили свою дотеперішню воєнну продукцію і в значній мірі перевели її на мирну. Тут знов до попередніх запитів долучуються нові. Невже із „зореносного Кремля", вони ж організатори міжнародньої комуністичної змови і червоні маршали, обвішані медалями, зрозуміли вартість миру і з підступних аґресорів стали мирними сусідами? Кожен з повним правом відповість: що ні! А ціла справа ось в чому.

Кінець другої світової війни і роки після неї принесли цілий ряд епохальних винаходів, нові несподівані засоби масового знищування, нову технічно щораз більше вдосконалювану зброю. Хоч большевики не були тими, що пробивали нові шляхи й здобували ці нові революційні в техніці осяги, але вони, як завжди, вміють їх використати. А завдяки тим осягам дотеперішні воєнно-технічні засоби з року на рік, малощо не з місяця на місяць перестарюють. На робітних столиках науковців - теоретиків, а вслід за тим і в фабриках появляються нові засоби воювання. Держава й армія, що хочуть виграти майбутню війну весь тягар в зброєннях мусять поставити на нові винаходи. І на це поставили большевики свою ставку. А з досвіду знаємо, що нова зброя тільки частково може бути продукована в старих фабриках, старими засобами. В основному для атомової зброї треба вибудувати зовсім нові індустріяльні комплекси. Ще більше стосується це до водневої зброї. Так само літаки, як засіб перенесення цієї зброї для свого виробу, вимагають таких варстатів, якими дотеперішні тільки в невеликій мірі можуть бути. І власне через те большевики велику частину зброєневої промисловости можуть переставляти поступово на продукцію цивільних дібр. А для властивого зброєння, якого вони в ніякому разі не поменшують, хіба навпаки, вони здвигнули і здвигають далі нові архипотужні промислові осередки. Тільки час до часу доходять до нас відірвані вістки про ті нові промислові „гради", які мають виростати і напевно виростають десь в середущій Азії, Сибірі тощо. Що там їх слід шукати, вказує і той факт,, що саме там постають великі гідроелектрівні для постачання енерґії в величезних розмірах.

Очевидна річ, що таке переставлення вимагає довшого часу. Мало того, нова зброя вимагає реорганізації всіх збройних елементів війська, іншого технічного школення кадрів, а це все знову йде в роки .В часі ж реорганізації ніяка збройна сила не може рішатися на війну .Тому большевики так наполегливо вимагають миру. Мир цей потрібний їм, щоб принаймні в якійсь мірі наздігнати в промисловому відношенні Захід, щоб до своєї людської переваги, що обчислюється сотнями піхотних дивізій, додати ще бодай зближені в потузі до Заходу технічні засоби.

А що ж на це Захід? Ні в якому разі не можна допустити думки, що відповідальні мужі Заходу не бачать цього всього. Навпаки. Остання промова президента Айзенгавера найкраще з'ясовує це. В своєму зверненні Про Стан Унії з дня 7 січня ц. р. Айзенгавер особливо виразно підкреслив нову зброю, новий стосунок вояка до зброї і кадри спеціялістів - військовиків, які вирішуватимуть майбутні збройні конфлікти. В цей спосіб зброєневий змаг ,що дотепер проявлявся передусім в кількісній продукції танків, гармат і т. д., тепер в основному переноситься на шукання нових кращих, несподіваних засобів знищення. А побіч цього першорядну ролю грає моральна і фахова підготова людського матеріялу. І звідси ті теплі слова про збільшене піклування військовиками - професіоналами, які знайшли такий характеристичний відгук в згаданому зверненні президента ЗДА.

Оце є факти. Факти, які кидають довгу і важку тінь на виступи державних діячів, на їхні міркування з приводу міжнародної політики і на міжнародну політику великодержав у сьогоднішній момент взагалі.

яг.

ОСТАННІЙ ТЕРМІН

Український Конґресовий Комітет видав повідомленя, що Національний Даток та пожертви до Українського Народного Фонду можна вплачувати до 31го березня 1954 року.

Таким чином, маємо ще часу для висилання Датку поверх два місяці. Знаючи людську „натуру" і нашу національну „вдачу", передбачаємо, що багато наших громадян зітхне з полегшою і скаже собі: ,ага, маємо ще час!"

Але з цього приводу пригадуються нам наші давні шкільні часи: завтра подавати домашню писемну працю, але більша частина кляси ще нічого не написала. Хвилювання, нервування і просьба до дирекції: відрочити подачу писемки на п'ять днів. Дістали. Радість, задоволення і кожний гадає: оце тепер напишу! Так гадає, а фактично йде на ковзанку, бігає на побачення, аж приходить той останній день: тоді засідає на цілу ніч, мучиться, п'є каву, обливає голову холодною водою ,бо завтра - ж таки той останній термін!..

То ж було б дуже сумно, коли б ми свою стару шкільну звичку застосували і в справі Фонду. Сумно тому, що то була маленька особиста справа ,а тут маємо до діла з великою, поважною справою громадянською, справою загально-національною.

Зрештою, річ остільки зрозуміла й ясна, що просто ніяково про неї писати, без ризика викликати у читача тяжку нудоту. Такий нудний тип виведений між іншим, у письменника Антона Чехова. Це був гімназійний професор, „чоловік у футлярі", який завжди висловлював лише загальновідомі істини, як, напр., що „вліті буває тепло, а зимою холодно", що „коні їдять овес", а „Волга впливає до Каспійського моря".

Але ж це було в далеку добу, коли й залізниць було мало, а тепер вік атомовий і лет літака вдвоє швидший, ніж звук. І тепер існує інша істина: „коли близькій людині треба пояснити, то . . . не треба пояснити".

Справді, коли, після всього пережитого, переговореного, перез'ясованого, треба свідому людину в справі Датку ще переконувати, то . . . не треба переконувати.

Ми таки вже зріле суспільство і, як то пишеться в кодексах: — „ніхто не може виправдуватись незнанням закону . . ."

УКРАЇНЦІ В АВСТРАЛІЇ

Про святкування Різдва й про інші події нашого життя в Австралії пише в приватному листі приятель одного з співробітників „Свободи". З цього листа тут друкуємо кілька інформацій.

Різдво у спеці

. . .Сьогодні термометер показує 115 степенів. Це багато більше від півсотні европейських. Землю кенґуру охопила неуявна спека, — сонце не світить, а просто палить. Вже шість місяців немає й краплини дощу. Все, що дише і не дише: рослина, звірина й людина прагнуть лиш одного — води. Хоч маленьку краплину, щоб жити. Але минають однаково довгі дні й ночі ,а землю все ще огортає жар, руїна, смерть. Дивитеся вночі й бачите, як тут і там спалахує вогонь. Це горить ліс, трава, земля, це гинуть тисячі й тисячі овець, корів, коней і всього, що живе в сухих степах Австралії. Горять хутори ,доми, люди ,навіть бистрокрилі птахи.

Ось стоять височезні сухі дерева. Це сторожі цієї таємничої країни, — вони одні знають дійсну трагедію лісу ,пралісу, джунґлів, дикого степу, де в законах стоїть лише одно: „бережись!, бережись, бо згинеш!" Вони споглядають на чорні обсмалені пеньки своїх нещасливих побратимів, які не витримали чергового наступу посухи . . . У пересохлій, жовтій траві біліють порозкидані кістяки звірини (а може й людини?).

Звірина бігла на південь шукати води, але натрапила на вогненну греблю і ось . . .

Таке наше Різдво. Сонце сипле жаром. Під його палючими променями завмерло все. Лише безупинно працює людина, — будує нове життя у цій країні,, яку передусім намагаються забезпечити водою. Дати спраглій землі води, — це перемогти пекельне панування смерти і в цьому новій країні допомагає й наша еміґрація. Але поки що скрізь спалахують вогні . . .

А наші люди метушаться . . .

Ця спека якось ще більше розпалює наші партійно-сусідські пристрасті. Метушаться наші люди як звичайно, як в Европі так і у себе вдома. Сварки, нарікання одне на одного не припиняться, хоч усі вимахують галузкою миру. Дрібні пристрасті не дозволяють ніяк засипати ганебної слави Збруч. Не пильнують засипати прірву й наші два місцеві часописи, в яких часто читаємо лайку, що переходить з політично-партійного на особистий ґрунт. І то ,тоді, як молодь за неповних п'ять років забуває давню батьківщину, її мову і яку незадовго зовсім перестане цікавити навіть правдива річка Збруч чи Дніпро, чи Дністер. Дехто намагається зарадити цьому творенням шкіл, але ж і тут впливає розсвареність громадянства . . .

З'їзд Об'єднання.

У Сіднеї відбувся назвичайний з'їзд Об'єднання Українців в Австралії, — у скороченому ОУА. Дійсно, цей з'їзд „надзвичайний", якщо зважити незвично сварливу атмосферу, у якій він відбувається. Зібралися дві групи людей, готові перегризти собі взаємно горлянки. Проте й такий, розсварений з'їзд, про результати якого довідаєтеся з преси, вже становить поважний крок уперед. Хто знає, може австралійське сонце висушить з голів наших політиків зайвий братоненависницький запал . . .

Недостача дитячої літератури

В Австралії зовсім немає літератури для дітей. Це спричиняє дуже великі труднощі при праці з дітьми й молоддю. Батьки мріють виписати для дітей з Канади чи ЗДА якесь періодичне видання. Таке видання повинно б бути вільне від віроісповідного й партійного забарвлення, — це не значить, що воно не повинно займатися релігійним і патріотичним вихованням молоді. Хай це буде здорове рідне слово, редаґоване зі зрозумінням потреб і зацікавлень дітей в чужих країнах. Ось мине спека і почнеться т. зв. наша місцева „зима". Як було б добре, використавши пожвавлення природи і всього живого, почитати дітям цікаву і корисну книжку. Але де вона?..

Подав І. К.

Софія Парфанович

ТАМ, ДЕ НАШІ КОНІ ПАСЛИСЬ...

(Люди в ДП-таборі)

(2)

Тепер повний застій. Післявоєнна дезорієнтація і прострація. Але життя щоденне і дрібне не знає застою. Оце в вікнах зранку вітряться червоні матраци в жовті квіти і червоні подушки. Господині узихаються з щітками і, згідно з швабською педантерією, полюють на пил. А крізь вибиті вікна падає його досить в хату.

На старосвітських комодах в'януть білі далії в двовушних зелених фляконах, старих, ще від бабуні, що дістала їх колись на якийсь „ґебуртстаґ". На стінах синьо обведені білі полотна з прехитрими написами на взір: „Морґен штунде гат ґольд ім мунде". На полицях блискучі горщики, моздірі, пательні.

Білими занавісками грається літній вітер. Пані Бетікофер, товста і зашаріла від вогню, пече свій „кухен", бо завтра неділя і як же без нього. З сусідньої кімнати запах цибулі і „ґоляшу". На подвір'ї Моцарт притягнув на малому чотириколесому візочку дерево з Зібентішвальду. Вже сушаться на подвір'ї в рядочки поскладані білі полінця.

Широкі, крислаті липи біжать рядком по Оберер Грабен. Вони вже не пахнуть і вкриті безліччю овочевих кульок. Під ними лавочки, на яких сидять жінки і плетуть своє незмінне, вічне плетиво. Тільки голоколінні чоловіки нудьгують: курити нічого, газета появляється раз на тиждень, пива обмаль . . .

Свинини мало і все на картки. І їх так дуже скупо, щомісяця менше дають на оці папірці . . .

З полудня пан Геберле вибирається на похорон сусідки. Ви зустрічаєте його на сходах, здоровите і відступаєте набік. Оце він проходить поважно, святково одягнений: на ньому довгий чорний анґлез, біла сорочка з твердим комірцем, що гордо виставив ріжки спереду, чорна краватка, чорні шкіряні рукавиці на робочих руках (він носій в складі меблів), свіжопочищені черевики і — циліндер на голові. Подумайте: автентичний, блискучий, свіжовичесаний циліндер! Вправді шви дещо висіріли. Хто і коли зробив це чудо мужеського одягу — але фасон урочистий і полиск бездоганний. Так одягнений виходить пан Геберле на вулицю і всі поштиво вітають його. В трамваї моторовий потискає йому руку — це ж колеґа і сусід з пивної.

Пан Геберле витирає великою латастою хустиною піт з лиця. В руці у нього квіти: два фіолетові левкої, завинені в бурий пакунковий папір. Папір, що в своїх брудних зморщках містить історію воєнних переходів з рук до рук і з опакування на опакування.

Ах, Пан Геберле! Ах, циліндер! І ніхто не дивується, ніхто не всміхається. Видно, пан Геберле є щоденним типом на вулицях Авґсбурґу. Тільки чужинець вирячує очі, чужинець зі Сходу, що давно забув уже, як виглядає циліндер. Хотів би посміятись, але, розглянувши поважні обличчя тубільців, не робить цього, тільки перекидається значучим поглядом з сусідом.

Босі дітиська гонять по вулиці, як на цілому світі, купаються в басейнах з водою до гашення пожеж — чого не було ніколи до війни, бо їх не було тоді, оцих басейнів. Навіть американського вояка, що годинами грається м'ячиком припікає, сонце і він скидає одяг і в зелених штанцях плигає в вуличний басейн. Публіка хотіла б підсміхатись, але це якось в'яжеться. Все ж переможці і з Америки. Сама назва будить пошану . . .

В чистих крамничках, оцих „кольоніяльгандель" стоять за лядами типові і вічні продавці в сивих халатах з сивіючим вусом і міряють бляшаними шуфлями ґрисік і „нудельн". Ех! Минулися часи, коли були справжні кольоніяльні товари: миґдаль, родзинки, ваніль. Нині ячмінні крупи і чорна локшина. Навіть цукру ні сліду. Від місяців. Я, дер кріґ!

Перед домами малі городці. Навіть в середмісті перед великими будинками. В них картопля, помідори. Увечері виходить пан Вебер і поливає поливачкою свою городину.

У вікнах вічні червоні шкарлети і невідступні фуксії. Вони скапують вздовж стін, як завжди, як перед віками. Обидві рослини невідступні товаришки міських вікон. Навіть петунія не зуміла їх заступити. Були, є і будуть завжди, як довго будуть вікна. Кулі червоних квітів, як з паперу, як неживі. І листя як штучне. Таке зелене, як малюють його діти однією фарбою.

Чорний анґорський котик вистрибує на пліт і, вигнувши хребта, пом'явкує нудно і стиха, дивлячись на вулицю своїми аґрусовими очима. Під шийкою біла зірка. Любий котик нашого міста!

От тільки біда: ввечері ані пан Геберле, ані пан Ваґнер, ані навіть пан Бетікофер не можуть піти до штрассеншенке на пиво. Сирена реве і нагадує підкореним, що вони мусять іти додому. Отже вертаються з міста ще до сирени і, сівши в кухні на софі, зідхають, покурюючи люльку, виповнену чим хто має.

В романському стилі банясті костели. В них дзвонять дзвони. Але звуки тонуть в гаморі міста і лягають глухо в його щоденній метушні. Їх мало хто чує.

Каштани вже обліплені кільчатими овочами. Деякі з них вже падають час від часу на вулицю. Це на втіху дітям. В саме полудне панство Вельфель їдуть вінчатися. Карета, автентична, панська карета, хоч винаймлена в відповідному „унтернемен". Коники чисто вичесані і лискучі, карі. На вухах білі покрівці, на голові білий очіпок. На передку кучер в лібереї і в білих рукавицях. Чудо міщанського побуту, самовпевнене і горде, свідоме своєї ваги в цьому торжестві. Карета лиснів лякóм, у вікнах фестони з зелені, — всередині панство молоді в вельонах, чорному і в квітах. Товсті мами в круглих капелюхах.

Так, хоча в руїни лягла більша частина міста і вночі страшить смерть і жах пустки, хоч місяць світить білим сяйвом на ці модерні докази культури — проте міщанин живе. Його не вбили зарядження фашизму і воєнне лихоліття. Його не підкорює Новий Світ, що грається м'ячиком на вулицях його міста. Він живе, може доживає своє кольорове життя.

Оце його хата. Тепер в ній сутінок — у багатьох хатах немає віконних шиб і їх замінили папою чи дошками. На підлогах килими і хідники. Темні масивні меблі з багатою різьбою, з ніжками і стовпчиками, витинаними і жолобленими на різні лади. Меблі тяжкі, старовічні. На комодах і кредансах безліч ваз і вазочок з порцеляни, ониксу, скла. В них сушені квіти, різні дрібниці — спогади з подорожей, прогульок. Щось, що мало колись і для когось якусь вартість. Нині це все пожовкле і покрите пилом, який дуже дбайливо усуває господиня. Але проти старіння і вона не допоможе . . .

На столі і столиках альбоми. З знімками, картками і репродукціями. З них виглядають обличчя давно неживих людей попередньої епохи, вусаті і з бачками чоловічі і з високими фризурами, в ковнірцях до підборіддя і в шнурівках жіночі. Нагадують тіток, бабок і дитинство . . .

Роман Савицький

УКРАЇНСЬКИЙ МІШАНИЙ ХОР В НЮ ЙОРКУ

(Диригент Ігор Соневицький)

В центрі українського музичного, громадського, а також товариського життя стояли від давніх часів і будуть стояти в майбутньому різного типу хори. Церковний спів, шкільні дитячі, студентські хори, окремі хорові організації, самодіяльні, професійні, сільські, міські хори, Бояни, державні і репрезентативні капелі, все це семптоми безперервного пульсування українського музичного серця, що б'ється природним, здоровим ритмом. Поважний розвиток нашої інструментальної музики в першій половині 20 ст. до певної міри прислонив значення нашого хорового музикування, яке проте з цього приводу не стратило нічого із свойого характеристичного потенціялу. Причин цієї специфічної сили і вартости українського хорового мистецтва треба шукати передусім у незвичайному голосовому обдаруванні нашого народу, дальше у віками витвореній українській вокальній культурі, у сильній хоровій традиції, що переходила автоматично з покоління на покоління і врешті у незвичайно чіткій диспозиції народу музично реаґувати на всі прояви життя (народні пісні).

Кожний тип хору: чоловічий, жіночий і мішаний, це самостійна мистецька одиниця, яка може бути задовільним інтерпретаційним засобом в рамцях свойого голосового діапазону і в рямцях створеного для неї репертуару. Отже під оглядом якости даного типу, ніколи не можна твердити, що напр. чоловічий хор є чимсь гіршим від жіночого, або навпаки, чи ці оба типи мусять поступитися місцем перед мішаним хором. Є зовсім ясно, що на першому місці треба все ставити хор, який якостево цьому місцеві відповідає. Тому добрий жіночий, або чоловічий хор все буде кращим від поганого мішаного.

Інша річ, це фактичні можливості даного типу хору під оглядом найширшого голосового діапазону і різнородности красок. Тут, очевидно, мішаний хор стоїть на першому місці, бо своїм складом вповні відповідає двом вище наведеним умовам. Ідеалом звучання досконалого хорового твору буде все об'єм від найвищого сопрана до найглибшого баса, — так само, як ідеалом оркестрового звучання є об'єм від найвищих позицій скрипки чи флейти до найглибшого контрабаса, чи туби. Партії оркестральних творів, що виконуються тільки високими, або низькими струнними, чи духовими інструментами, діють на слухача радше фраґментарично і виступають звичайно як переходові епізоди і як чинник чисто кольористичний, а не самостійний. Також окремі оркестрові твори писані лише для певних груп однородних інструментів (струнний квінтет, духова оркестра), хоч можуть бути у своїм роді ідеальні, а виконавчо навіть віртуозні, то в порівнянні з повною симфонічною оркестрою, як ідеалом інструментального виконавства, будуть стояти все на нижчому ступні. Тому і мішаний склад хору: сопран-альт-тенор-бас мусимо ставити на вищому ступні, як склад чоловічого: тенор-бас, або жіночого хору: сопран-альт.

Ню Йорк, як головний центр нашої іміґрації, мав свої хори, від коли там поселилися українці. Були це головно мішані хори, для обслуги церков і народних свят. І через довгі роки ці хори добре сповняли свою місію, як монтуючий чинник перебуваючих тут громадян. Для більших народних святкувань організувалося спеціяльні хори (Копиць), для вдержування національного духа. Серед американських (українського походження) молоді існував хор Ліґи Української Молоді і був хор „Вояи". Все це були незвичайно вартісні моменти, які, сказавши без перебільшень, становили донедавна ядро української товариської зорганізованости і неодну українську душу спасли від передчасного зденаціоналізування. Отже, виконували вони головно громадську роботу, трактуючи чисто мистецьку сторінку, з приводу різних об'єктивних перешкод і труднощів, як другорядний чинник (з нечисленними виїмками). В останніх чотирьох роках головним репрезентантом української хорової справи в Ню Йорку є чоловічий хор „Думка", який успішно розвиває многосторонно організаційну діяльність (творення симфонічної оркестри, „Молода Думка", на високому рівені товариські імпрези, конкурс на нові твори і т. д.) і який також добився дуже значних мистецьких успіхів на терені українського і американського музичного ринку. Діяльність „Думки" це семимилевий крок вперед в хоровій традиції українського Ню Йорку, який в сьогоднішній ситуації розросту музичної справи повинен мати теж високоякісний мішаний хор.

Мішаний хор створено з нагоди побуту в Ню Йорку Григорія Китастого, як учителя кляси гри на бандурі в Українському Муз. Інституті. Тепер цей хор існує при Літературно-Мистецькому Клюбі і відбуває систематичні проби вже на протязі кількох місяців. Диригентом хору є **Ігор Соневицький** (Гр. Китастий повернув до Капелі Бандуристів ще перед її останньою концертовою турою). І хоча хор організаційно опертий на засадах аматорського ансамблю, то його підхід і методика праці, внаслідок вимог самого диригента і супроти вимог сьогоднішньої публіки, є по суті професійні і як такі, можуть дати справді поважні вислідн. Знаючи Ігоря Соневицького — як доброго фахівця і як людину, що в мистецтві не знає компромісів, можемо сподіватися, що хор під його керуванням зробить все, щоб виповнити своє важливе завдання, як інтерпретера найкращої частини української хорової літератуури і щоб своїми досягненнями створити чергове, сильне звено в славній традиції добрих українських мішаних хорів. Інша справа — це час потрібний хорові до осягнення так високих і трудних цілей. Підходячи до проблеми новоствореного мішаного хору справді серйозно, мусимо приняти, що ця група громадян-ентузіястів не задоволиться поверховими, на шидку руку сфабрикованими результатами та не виступить дебютом — не маючи зробленого всього, що потрібне: зіспівання, уміння слухати один другого, інтонаційна певність, добра техніка, розуміння стилю творів, — це все у кожного співака окремо і в цілому хорі. Це речі, — над якими треба працювати індивідуально і збірно довгий час, а головно із великою посвятою і любов'ю самої праці. І це все речі, які без сумніву дадуться в даному випадку випрацювати до високого рівня, бо ж маємо до діла з талановитими, музикальними людьми і справді добрими голосами. Тільки, щоб видержати і не дати себе заманити передчасними виступами, не опертими на ґрунтовно опанованих підставах і на солідному репертуарі. Розуміємо добре, що того роду вимоги в сьогоднішніх умовинах хронічного браку часу і важкої праці хористів, є дуже тверді, але якже ж інакше можна добитися до мистецького рівня, до повного задоволення себе самого і вибагливої публіки та до переконання в даному випадку американців про нашу високу хорову культуру? Як інакше показати цю культуру, як не досконалим виконанням Кавказу Людкевича, — як краще переконати про українськість Бортнянського, — як не повним вечором його псальмів?

Кидаючи оці думки на папір, ми автоматично накидуємо хорові ясно окреслену, важливу мистецьку місію. Гадаємо, що мішаний хор є призначений до сповнення цієї місії самими обставинами і першорядним складом диригента та співаків. Мистецький світ і все українське громадянство очікує першого виступу хору з терпеливістю і з повним довір'ям.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Бруклин, Н. Й.

„Різдвяна містерія".

Надворі, наче б на замовлення завірюха, мете снігом, а під ногами скрипить мороз.

Так колись, в таку пору, йшли колядники з-під вікна до вікна колядувати. Чомусь ніколи не можна собі уявити Різдва Христового без цієї краси природи, біленького снігу.

Такого ж то вечора заля Українського Національного Дому в Брукліні, мимо неприємної погоди, виповнена милою публікою, яка вже так довго ждала, коли появиться нова імпреза Театрального Аматорського Гуртка, аванґарду культурно-освітної праці в північному Брукліні. Цією імпрезою була „Різдвяна Містерія", виставлена в дні 10 січня 1954 р.

Програму відкрив новообраний голова Т. А. Г. п. М. Дячишин короткою, але змістовною промовою, якою впровадив присутних у відповідний святочний настрій. Опісля слідувала перша дія з драми „Не плач Рахиле" Юрія Тиса та „Вифлеємський Вертеп", де видно слід праці невтомного режисера п. Слободяна. Цю частину закінчують деклямації шкільної дітвори, що їх підготовили до цього свята їхні родичі.

Остання частина вечора була милою несподіванкою для всіх. На сцені з'являється новозорганізований мужеський хор. Присутні рясними оплесками щиро вітають появу диригента хору М. О. Улицького. Хор відспівав низку колядок і щедрівок, а на закінчення свята ціла заля відспівала наше могутнє „Бог Предвічний". Голова Нац. Дому П. Вішко дякував усім, що своєю присутністю звеличали це свято, яке зворушило кожного до глибини душі.

Всі опустили залю, повні святочного настрою, неначе давні дні з'явилися в пам'яті людей, що залишили свій рідний край кількадесять чи кільканадцять років тому, а кожному в ухах ще дзвенять останні слова з промови п. голови: „Так, віримо твердо і в те, що розпадеться тюрма народів і провалиться червоний Ірод зі своїми посіпаками, а на їх руїнах зійде ясна зірка волі для українського народу".

Чистий дохід з цієї імпрези призначено для залишенців на скитальщині.

Т. К.

Клівленд, Огайо

З похорону на інвалідів.

Дня 26-го жовтня нагла смерть забрала при праці члена ОДВУ ім. Дмитра Вітовського, Івана Ількова. Покійний був тихої, але щирої вдачі.

В часі похоронної перекуски, п. К. Попович, голова Українського Золотого Хреста відділу 8, у своїй короткій промові, щирими й теплими словами звернулась до дітей покійного, сина Івана й доньки Марії, щоби ніколи не забували того, що їх мама вчила, котра також тому два роки померла наглою смертю, щоб пам'ятали добрі діла своїх батьків, котрі ніколи не жалували часу, праці й енергії для добра організації та жертвенно спомагали своїми датками різні народні й допомогові цілі. Були вони примірними українськими громадянами. Діти б. п. Івана й Марії Ільків, обіцяли ступати слідами своїх батьків та шанувати й любити своє рідне.

На заклик Катерини Попович зложили жертву на інвалідів слідуючі: Марія Ільків (Гефт) донька $10.00; Іван Ільків (син) $5.00; по $1: пп. Поповичі, Вівчаровський, Кукіз, Н. Декен, пп. Павлюк, разом $20.00.

Рівнож на місячних сходинах 8-го відділу Українського Золотого Хреста ім. Олени Теліги, дня 31-го жовтня переведено збірку також на інвалідів в сумі $11.00. Жертвували: по $2.00: К. Попович, О. Дуб, О. Мельник, М. Кукіз; по $1: Р. Кокоць, А. Патцула, А. Волощук. Разом переслано на інвалідів $31.00 через Головну Управу УЗХ. до ЗУАДКомітету.

Марія Кукіз

З ЖИТТЯ І ПРАЦІ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

Після довшої підготови, стараннням і коштом Українського Конґресового Комітету вийшла з друку відома праця проф. Володимира Січинського „Чужинці про Україну" в англійській мові. Книжку видруковано на гарному папері, з ілюстраціями. Згідно з постановою Екзекутиви Українського Конґресового Комітету, книжку отримають — з відповідним письмом-привітанням від Українського Конґресового Комітету: всі сенатори і конґресмени, члени федерального уряду, стейтових урядів, представництва чужих держав в Америці, редакції американської преси, американські радіовисильні, редакції чужомовної преси й чужомовні радіопрограми в Америці, університетські й каледжські бібліотеки, церковні влади. 1,000 примірників буде передано Секретаріятові ПАУК для розіслання поза межами З'єдинених Держав. На книжкому ринку книжка проф. В. Січинського появиться в другій половині січня 1954 року.

18 грудня ц. р. відбулося засідання Екзекутиви Українського Конґресового Комітету й Комісії Публікацій та Інформації. Важливіші моменти з нарад і вирішень:

У справі створення Американського Комітету для допомоги у визвольних змаганнях поневоленим Москвою народам, що боряться за національну волю й державну незалежність, — покликано спеціяльну комісію. До Комісії увійшли: пп. Д. Галичин, А. Батюк, С. Ярема і М. Пізнак.

Схвалено плян та інструкції в справі відзначення 35 Роковин Соборности України — Роковин Акту 22 Січня 1919 Року.

Обговорено пропозиції Комітету Українців Канади в справі наради КУК — УККА.

На внесення Наукового Товариства ім. Т. Шевченка, ухвалено проголосити заклик у справі відзначення Шевченкових Роковин, з призначенням прибутку для НТШ.

На внесення Федерації Українських Студентських Організацій Америки, ухвалено проголосити заклик для відзначення 35 Роковин бою під Крутами.

Для Центрального Союзу Українського Студентства в Парижі признано суму $150.00 на вислання делеґації на Міжнародний Студентський Конґрес в Істамбулі (Туреччина).

Для Шкільної Ради признано $500.000 на видання української граматики.

У справі готовленого видання другої (гаслової) частини Енциклопедії, покликано окрему Комісію.

До Комісії увійшли: проф. д-р Р. Смаль-Стоцький, проф. д-р М. Стахів і проф. д-р М. Чубатий.

Ухвалено видати Календар Українського Конґресового Комітету на 1955 рік.

Заслухано доповідь проф. Р. Смаль-Стоцького в справі культурних і політичних акцій Українського Конґресового Комітету на черговий етап каденції. Ухвалено надрукувати запропонований плян і розіслати всім членам Ради Директорів.

До місцевостей Врістоль і Феніксвіл, у стейті Пенсилвенія, виїздив організаційний директор Українського Конґресового Комітету Ю. Ревай. У своїх виступах інформував присутніх про працю Конґресового Комітету, про чергові завдання і необхідність підтримувати матеріяльно роботу Конґресового Комітету.

13 грудня ц. р. відбулося в місті Коговз, стейту Ню Йорк, Свято 700-тих Роковин заснування міста Львова й Коронації князя Данила. На Святі виступав з промовою представник Українського Конґресового Комітету п. д-р Іван Заваликут. Він же промовив до українських громадян в Олбані, в рамцях української радіопрограми, якою керує п. Д. Зальопаний.

Святкування у Коговз відбулося урочисто. Приявних було біля 400 осіб.

25 грудня ц. р. відбулася перша авдиція нової Української Радіопрограми в Ірі, стейт Пенсилвенія. Програму організував Відділ Українського Конґресового Комітету, під керуванням п. Леся Заліщука, голови Відділу.

З пожовклих листків

ЩО ПИСАЛА „СВОБОДА" 50 РОКІВ ТОМУ

(7 січня 1904 р.)

ВЕСЕЛИХ СВЯТ — ВІРШ З ПІДПИСОМ „ЧАЛИЙ".

Всім Вам, браття еміґранти, желаю нині, як друг і брат: В здоров'ю, щастю проживайте. Веселих Свят! Веселих Свят! Лиш за Вкраїну при тім дбайте, бо на неї злидні падуть, мов град! За неї душу й тіло дайте! Веселих Свят! Веселих Свят!

І Вам, о браття, в старім краю, борці, герої курних хат: Кращої долі я бажаю. Веселих Свят! Веселих Свят! Боріться сміло за Вкраїну, поки не згине її кат! Ми на підмогу Вам полинем. Веселих Свят! Веселих Свят!

КІЛЬКА СЛІВ ПРО „СВОБОДУ".

З сьогоднішнім числом починається дванадцятий річник „Свободи". Перше число вийшло 15 вересня 1893 року в Джерзі Ситі. Немало води уплило від того часу і немало трудних хвилин мусіла пережити „Свобода", особливо задля браку підмоги матеріяльної збоку тих, для кого була видавана. Але завдяки витривалости і праці тих, що коло неї трудилися, особливо в перших роках її існування, „Свобода" не упала, тільки розвивалася і розвивається щораз більше й більше...

А як стоїть справа з духовою стороною „Свободи", запитає дехто? ...З покращанням матеріяльних обставин покращав і зміст газети і є надія, що матеріяльному поступові буде товаришити поступ і уліпшення в матеріялі, поданім читачам. Накінець годиться згадати й те, що ми вважаємо за найважливіше, це те, що „Свобода" від самого початку свого існування завжди стояла й стоїть на ґрунті народнім, українськім.

ВІДОЗВА ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В АМЕРИЦІ В СПРАВІ НАРОДНОГО ФОНДУ.

Згідно з ухвалою першого народного віча американських українців в Йонкерсі, Н. Й. з 26 листопада 1903 р. видав Головний Народний Комітет відозву до всього українського (руського) народу в Америці з проханням купувати марки Народного Фонду, з якого прибутки йдуть на народні потреби в Америці й у старому краю. З другого звіту з призбираних жертв на цей фонд, виявляється, що в груднї 1903 р. продано марок за $39.62. Крім того поміщено виказ інших збірок в грудні, які дали суму $17.78. Стан Народного Фонду з кінцем грудня виносить $178.05. Голова Народного Комітету в Америці о. Микола Стефанович, касир Іван Глова, секретар о. Микола Підгорецький.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода"!

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ПРАЦЯ — Help Wanted—Female

ДІВЧАТА — ЖІНКИ

ДОСВІДЧЕНІ І НЕДОСВІДЧЕНІ.

Shirt Press Operators
Shirt Folders

Також вільні місця до звичайної праці — до стріпування, складання, замаркування та контролювання, 85 ц. на годину через перші 4 тижні, 5-ий тиждень гарантовано 99½ ц.

Досвідчені $1.35 на годину.

Голоситись:

SPOTLESS STORES INC.

317 — 9th AVENUE, PATERSON, N. J.

ЗРОБІТЬ ЦЕ НЕГАЙНО!!! Заміняйте свій скупий час на легкий, надсподіваний гріш! Замовляйте негайно найновіші картки за чудовими взорами на 1954 рік — з привітаннями на всі нагоди, вибагливі дарунки, люксусові пуделка для дарунків, записники, серветки й елегантні дрібнички на подарунки. Комісове до 100%. Не треба ніяких інвестицій, ризика! Повний випродаж запасу, з показними примірниками — до вільного вибору і за зворотною поштовою висилкою. Напишіть, подзвоніть або приходьте, СЬОГОДНІ, ЗАРАЗ!!!

MODERN GREETING CARDS
71 Fanshaw Ave., Yonkers, N. Y.
YOnkers 3-9753 — (We'll Refund Charges).

ОПЕРЕЙТОРКИ
Досвідчені в суконках.
Юнійна стала фабрика.
A. & T.
195 Johnson Avenue,
Brooklyn, N. Y.
EV. 4-1003

ОПЕРЕЙТОРКИ
що виготовляють моделі з ділянки дитячого спортового одягу і блюзок.
Тільки досвідчені.
Phone ST 4-1163

ОПЕРЕЙТОРКИ
досвідчені в секційній праці, або на штуки.
Ліпшої якости суконки.
Стала праця, добра платня.
CARLENE DRESS
92 Jewett Ave.
Staten Island GI 7-5015

НІОДНА КУЛЬТУРНА ЛЮДИНА НЕ МОЖЕ ОБІЙТИСЬ БЕЗ РІДНОГО ЩОДЕННИКА

ПРАЦЯ — Help Wanted—Male

ФАХІВЕЦЬ
ДО ШТУЧНИХ ПРОТЕЗ.
10 років досвіду в праці при штучних ногах. Мусить дещо говорити по-англійськи.
Кликати (N. J.) Mitchell 2-5431

ПРАЦЯ
ПОТРІБНО ЖІНКИ
до 13-ти місячної дитини. Повне удержання, спання на місці (або ні) і платня після умови. Голоситись на адресу:
239 E. 7th STREET, Apt. 2,
NEW YORK 9, N. Y.
або тел. CAnal 8-4435

НА ПРОДАЖ
Дуже дешево на продаж
МУЖЕСЬКЕ
ФУТРО
з бобровим ковніром.
Голоситись:
L.O. TAILOR SHOP
43 16th Ave., Newark, N. J.

БУДІВНИЧІ
УКРАЇНСЬКА БУДІВЕЛЬНА КОМПАНІЯ
Будуємо виключно для українців по цілій Америці. Масте будівельну проблему? Кличте нас. Школи, Церкви, Нар. Доми та інші проєкти. Головний Інж. В. Сімянцев. Просимо нам писати:
UKRAINIAN CONSTRUCTION Co.
99 Elmwood Ave., Irvington, N. J.

Вступайте в члени У. Н. СОЮЗУ!

ВІСТІ ЗІ СТУДІЇ АВРАМЕНКА

В понеділок, 18-го січня знято на звуковий фільм молоду канадійську співачку, Мирославу Пелех, яка відїждає до Канади на концертові виступи. Її виступ буде включений до ювілейного фільму Авраменка, продукція якого вже зачалася.

Дня 15-го січня відбулися в Студії організаційні збори колишніх танцюристів та їхніх родичів із ціллю заснування Клюбу Українських Танцюристів Школи Авраменка. Вибрано ініціятивний комітет на чолі з Ігорем Гаврилюком, якому доручено скликати ширші збори на п'ятницю, 22-го січня. Комітет просить усіх колишніх танцюристів Шкіл Авраменка прибути громадно на ті збори, о годині 7:30 веч.

В суботу, 23-го січня і в неділю, 24-го січня буде висвітлений в Студії звуковий фільм „Забутий Край" (Марійка Невірниця), драма з життя в Карпатській Україні. Головну ролю в тії фільмі грає широко відома в Америці доб. Андрій Кість. Крім цього фільму будуть висвітлені гарні додатки для молоді і перший раз в Америці прекрасний кольоровий фільм з життя українських піонерів у Канаді. Початок в суботу о годині 8-ій вечора, а в неділю о годині 7-ій вечора.

Запис до нової Школи Танків українських і сальонових приймає кожного вечора від години 6-ої до 8-ої вечора Володимир Дмитренко в Студії, адреса якої є: 4 St. Mark's Place, New York 3, N. Y. Тел.: ALgonquin 4-7655.

УКРАЇНСЬКЕ СПОРТОВЕ ТОВАРИСТВО „СТРІЛА" В ТРЕНТОНІ
:— повідомляє :—
ВП. Членів і Симпатиків, що
24-го СІЧНЯ 1954 РОКУ О 3-ій ГОД. ПОПОЛ
в домівці УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ГРОМАДИ
при Дуц Евеню
:— відбудуться :—
Звичайні Річні Загальні Збори Т-ва
зі звичайним порядком нарад. **Управа**

Увага! Ньюарк, Ню Йорк, Пассайк, Джерзі Сіті, Йонкерс, Елизабет! Увага!
СПІЛКА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ АМЕРИКИ
Осередок ім. полк. С. Коновальця у Ньюарку, Н. Дж.,
— влаштовує —
ВЕЛИКІ ЗИМОВІ ВЕЧЕРНИЦІ
В СУБОТУ, 23-го СІЧНЯ 1954 Р.,
в залі Чорноморської Січі, при 506 — 18-а Еве., у Ньюарку.
Оркестра п. Б. ГІРНЯКА. Початок о год. 8. веч.
Аранжер п. І. Миронович з Ню Йорку. Вступ $1.25.
Багато несподіванок! Смачний буфет у зарядї сумівок!
Всіх, що бажають гарно забавитись, запрошує —
Управа Осередку.

Увага! Ню Йорк і околиця! Увага!
ВІДДІЛ 1 СОЮЗУ УКРАЇНОК В НЮ ЙОРКУ
і Т-во „ЖИДАЧІВ", 393 відд. УНСоюзу в Ню Йорку
:— влаштовують :—
в суботу, 23-го січня 1954 р.
ПЕРШУ ЗАБАВУ З ТАНЦЯМИ
в BEETHOVEN HALL, 210 E. 5th St., NEW YORK, N.Y.
Грає оркестра Н. Снігура.
Вступ $1.25 з податком! Початок о год. 8:30 вечора
Запрошуємо все Українське Громадянство взяти участь в тій забаві і тим піддержати нашу працю.
Комітет.

СМЕРТЬ ПЕРЗ. М. ЛІВИЦЬКОГО...

(Закінчення зі стор. 1.)

1917 році. Як делегат волосного, потім повітового Народного Збору, стає повітовим золотоніським, потім губерніяльним комісаром. На короткий час за Гетьманщини Павла Скоропадського втрачає, разом з усіми іншими комісарами з часів Центральної Ради, своє становище, але незабаром після того, як вийняток в цілій Україні, якраз на Полтавщині відбуваються губерніяльні земські вибори під головуванням А. М. Лівицького. Після упадку Гетьманату й приходу до влади Директорії, повертається на короткий час на давній пост губерніяльного комісара Полтавщини. Покликаний до Києва серед приготувань до Трудового Конгресу, залишається вже в ньому і входить в склад нового уряду, спершу як віце-міністер, потім міністер закордонних справ УНР, як член Української Соціялістичної Робітничої Демократичної Партії (УСДРП), належачи до, так би мовити, правого поміркованого крила. Коли в другій половині 1919 р., в результаті трагічних змагань на три фронти, виринає конечність ліквідації шляхом дипломатичних переговорів польського фронту. Головний Отаман висилає до Варшави дипломатичну місію під головуванням А. М. Лівицького. В надзвичайно трудних умовинах, коли Дійова Армія і уряд УНР опинилися в „трикутнику смерти" біля Любара, дістає дозвіл на переїзд Головного Отамана С. В. Петлюри на територію Польщі, з пошануванням його екстериторіяльних прав. Переговори з Поляками веде у Варшаві під кутом конечности продовжувати збройну боротьбу з московськими большевиками; поляки знали безвихідну ситуацію УНР і відповідно її використовували. Текст Варшавського договору підписує 22 квітня 1920 р., після виразної апробати уряду, але здає собі справу з його некорисного змісту та загальної непопулярности. Після невдачі українсько-польського походу на Київ, що його здобуто від большевиків лише на місяць (травень-червень 1920), переймає в тому трагічному часі, на доручення Головного Отамана, становище Голови Ради Міністрів. В два тижні пізніше, після призначення на те становище, опиняється разом із рештками Армії УНР над Збручем. На якийсь час, за перебування еміграційного центру УНР у Тарнові, перестає бути прем'єром, але в березні 1922 року, перед своїм виїздом із Польщі, С. В. Петлюра знову доручає йому цю місію, що її не було легко виконувати після зради Польщі у Ризькому мирі з большевиками. Коли 25 травня 1926 року гине у Парижі від большевицьких куль Симон Петлюра, Андрій Лівицький, як тогочасний Голова Ради Міністрів УНР на еміграції, переймає титул в. о. Голови Директорії УНР і Головного Отамана, рівнозначний — на основі закону з 12 листопада 1920 року, з титулом Президента УНР на еміграції. Як новий президент, покликує на становище Голови Ради Міністрів колишнього прем'єра сформованого у Києві в 1920 р уряду, проф. Вячеслава Прокоповича, залишаючи його в Парижі. Після вибуху другої світової війни, актом з 19 вересня 1939 року, щоб у незалежних умовинах провадити політику в умовинах гітлерівської окупації, передає свої повновласті В. Прокоповичеві. Після окупації німців також Парижу, В. Прокопович, опинившись у такій самій ситуації, звертає ці повновласті, а незабаром після того передчасно вмирає. А. М. Лівицький призначає наступним прем'єром уряду УНР на еміграції проф. Андрія Яковлева. Безпосередньо після закінчення другої світової війни през. А. М. Лівицький доручає головство в новому уряді УНР на еміграції д-рові Костеві Паньківському, який грає чільну ролю в тодішній консолідаційній акції. Вона закінчується повною реорганізацією Державного Центру УНР на еміграції на підставі „Тимчасового закону про реорганізацію Державного Центру", що його прийняла новоотворена Українська Національна Рада 10 червня 1948 року. На голову зреформованого на базі УНРади Виконного Органу през. А. Лівицький покликує колишнього прем'єра на рідних землях, проф. Ісаака П. Мазепу, а після його смерти — д-ра Степана Барана. Смерть цього останнього, як також смерть голови Української Національної Ради проф. Бориса Іваницького, викликає поважну кризу в Державному Центрі, яку остаточно мала розв'язати скликана на 4 лютого 1954 р. сесія УНРади. Несподівана смерть президента Андрія Лівицького, що вже виходив до повного здоров'я після операції ноги, витворила нову ситуацію у Державному Центрі УНР на еміграції, що існує як символ безперервности державницької традиції і безперервности уряду Української Народної Республіки, окупованої тепер московськими большевиками.

РОЗШУКИ

Проф. Михайло Проць, Мюнхен 54, Опальстрассе 28-І, Німеччина, просить Проця Івана з Ришкової Волі, Бородача Василя з Жапалова, Крисy Ілька з Ярослава та бувших професорів укр. гімн. в Ноймаркті-Новій Говерлі дати відомість про себе.

MOVING & TRUCKING

УКРАЇНСЬКЕ ПЕРЕВОЗОВЕ БЮРО
Перевожуємо в Ню Йорку та околицях, а також в дальшу віддаль. Тел. Ню Йорк — CAnal 8-7567 п. Микола — Ню Джерзі — ESsex 4-6954 рано або веч. 99 Elmwood Eve., Irvington, N. J.

MISCELLANEOUS

Машинки до писання
УКРАЇНСЬКІ І АНГЛІЙСЬКІ
з подвійною азбукою
(Українська й Американська)
НАЙКРАЩИХ МАРОК
HANUSEY MUSIC CO.
244 W. Girard Avenue
Philadelphia 23, Pa.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ЙОНГСТАВН, О. — Бр. св. Арх. Михаїла, відд. 140, повідомляє членів, що важні збори відбудуться 24. січня в церковній залі на 526 W. Rayen Ave. зараз по великій Сл. Божій. Всі члени повинні прийти, буде вибір уряду на 1954 рік як також звіт за минулий рік. — Уряд.

НЮ БРОНСВІК, Н. ДЖ. — Т-во Запорозька Січ, відд. 353, повідомляє членів, що річні збори відбудуться в неділю, 24. січня, о год. 1-ій попол., в парафіяльній залі при 306 Somerset St. Приявність членів обов'язкова із причини що залягають, нам лишається лише три год. Будуть звіти урядників за минулий рік та вибір урядників на 1954 рік, тому присутність обов'язкова. — Л. Старчак, предс.; М. Семчишин, кас.; Н. Василюк, секр.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

ГОЛОВНА УПРАВА ОБ'ЄДНАННЯ МИСТЦІВ УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ
:— повідомляє, що —
Виставка мистецьких праць
ПРОДОВЖЕНА до 1. лютого включно.
Виставка відчинена в суботи від 4—8 веч. і в неділі від 12 вполудне до 8 веч.
В ЗАЛІ Л. М. КЛЮБУ, 149 — 2 Ave., New York, N. Y.

УВАГА!
ДО ВСІХ МОЇХ КЛІЄНТІВ БУВШИХ І МАЙБУТНІХ!
Повідомляю, що щоденно — від 9 години ранку і до 9 години вечора — буду виповнювати податкові звіти (ІНКОМ-ТЕКС)
в своїм бюрі, що міститься в фотографічному заведенні, адреса: 34 Іст 7 вулиця.
Крім цього виповняю всі зголошення чужинців, друки на другі горожанські папери, афідавіти і т.д. та полагоджую всілякі асекураційні і нотаріяльні справи та переклади.
НОТАРІЯЛЬНЕ БЮРО
ОЛЯ РЕДЧУК
34 E. 7th Street, New York 3, N. Y.—Phone AL. 4-2763

„НАТАЛКА ПОЛТАВКА" ЦІЛА ОПЕРА,
європейське видання 33 RPM. (5) платівок $11.20 в гарнім європейськім альбомі з фотознимками артистів 78 RPM (17) платівок $15.00. Обмежений запас. Замовляйте:
FOREIGN RECORD EXCHANGE
2219 W. Chicago Avenue Chicago 22, Ill., U.S.A.

Український Сальон КРАСИ
„Сюди наші клієнти скеровують своїх приятельок!"

Nita's Beauty Salon
720 GROVE STREET,
IRVINGTON, N. J.
ESsex 3-9860

MISCELLANEOUS

LEROY HOMER M. D.
повідомляє про відкриття
ЛІКАРСЬКОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ
при 150 GREEN STREET
(Corner Amboy Ave., and Green St.)
WOODBRIDGE, NEW JERSEY
Години прийнять: 1-3; 6:30-8:30 — Телефон: Woodbridge 8-0036
В СЕРЕДУ І СУБОТУ на замовлення

TV SERVICE—KI 5-4272
J. Adam Frisch — TELEVISION STUDIOS
280 GEORGE STREET — NEW BRUNSWICK

BUSINESS OPPORTUNITY

1st AVENUE OPPOSITE UN
4,500 ft. 2 поверхи та підвал до користування. Масивний будинок та водопровод для індустріяльного вжитку. Кликати: BROKER or MU. 5-3519 або пишіть: J-12 Rm. 830 11 W. 42 St., N.Y.C.

SHEEPSHEAD BAY AREA
До винайму будівля в стилі гаражу, приблизно 7,000 sq. ft. Догідна комунікації; зараз до заняття.
BERNARD LEVY — WH. 3-2460
пишіть: J-13 Rm. 830 — 11 W. 42nd St. New York City

BAR & GRILL
Польська і російська клієнтеля
Добра пропозиція поліпшити умовини життя. Добрий дохід, що може бути побільшений.
Власник мусить продати.
414 E. 9th St., New York City
CA. 8-3857

НАДЗВИЧАЙНА НАГОДА.
Забавки, іграшки, картки з побажаннями, власник не любить цього бизнесу, а добрий підприємець може розвинути його. Одинока крамниця зі забавками в околиці. Продаж крамниці не з причини риску в доході, в щасті але в грошах для фінансування. Ціна $5,500, все готівкою. FL 3-0698 10 A.M.-7 P.M.

Під новим керівництвом
ALUMNI HOUSE
Кімнати на обіди.
604 High St., Newark, N. J.
Потрави приготовляються щоденно від 2 попол. до півночі. Приймається, весілля, бенкети й інші замовлення.
За інформаціями кличте
MArket 2-6508

FUR CLEARANCE SALE
25 to 50% off on entire stock of coats, jackets, capes, stoles. Mink coats from $295; 9 stripe Beaver coats from $225; full length Persian Lamb coats from $150 & many others. Repairs & Remodelling.
MODERN THRIFT SHOP
327 West 57th St., New York City
JU. 2-3476, open till 9 p.m.

RAISE CHINCHILLAS
AND MAKE MONEY AT HOME. Chinchillas are easy to raise in spare room cellar, or garage. They are hardy animals, cost little to feed, create no odors or noise. — An Excellent Hobby. CHICHILLAS ON DISPLAY.
10 A. M.—6 P. M. Daily
12 Noon—5 P. M. Sunday.
CHINCHILLA BREEDERS EXCHANGE
476 Amsterdam Ave. (83rd St.)
New York City. SU. 7-3752

До пригоди зайчиків, лисичок, горобчиків, і про пригоди хлопчиків, що люблять звірята нашого краю — прочитаєте в новій книжці
оповідань
РОМАНА ЗАВАДОВИЧА
Сойка—Штукарка
Добре читання для дітей і молоді.
ЦІНА $1.00
Замовляти в „Свободі".
"SVOBODA"
81-83 Grand Street
Jersey City 3, N. J.

УКРАЇНСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО
В. Череватюка і Сина
YARDLEY FURNITURE CORP.
Manufacturers of
Upholstered Furniture
730 EAST 149th STREET
BRONX 55, NEW YORK
Tel.: CYpress 2-9521

✝

Дня 4. січня 1954 року заснув в Бозі по короткій недузі, в Ґеттінґені, Німеччина, в 66 році трудолюбивого і праведного життя

ІВАН СОКІЛ
гімназійний професор,
визначний громадський діяч, активний борець за український університет, учасник студ. процесу „101" у Львові, голова акад. Т-ва „Січ" у Відні, оборонець Львова, поручник У.Г.А., на скитальщині в рр. 1945-50 директор української гімназії та голова Відділу Союзу Укр. Ветеранів в Ґеттінґені, — непересічний виховник і великий приятель молоді.
Про це з великим жалем сповіщає Друзів, Знайомих та Учнів Покійного
ЗЕНОН СТЕФАНІВ,
кол. Голова Українського Комітету в Ґеттінґені.

В сороковий день смерти блаженної пам'яти
ЙОСИПА ЗАФІЮВСЬКОГО
— відбудеться —
ЗАУПОКІЙНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ З ПАНАХИДОЮ
в середу, 27-го січня 1954 року, о 8 год. 30 хв. ранку в Церкві св. Юрія в Ню Йорку при 7. вул., про що повідомляють Кревних, Друзів та Знайомих
Вдова Покійного,
сестрінки: Ірина Бованко з родиною,
Дарія та Оксана Сіяк;
Сестрінок Юрій Яримович з родиною.

ВАКАЦІЇ

Miami, Florida
Маємо кімнати до винайму. Місячно або тижнево. Пишіть або їдьте просто до: Mr. & Mrs. M. SZPAK
257 N. E. 17th Terrace, Miami 32,
MIAMI, FLORIDA.

Маємо кімнати до винайму на тиждень, місяць і на цілий рік.
Пишіть або їдьте прямо до:
Mr. & Mrs. BEDZIS
8284 N. E. 3rd Avenue,
Miami 38, Florida

Книжка й часопис — найпотрібніші речі в домі культурної людини

REAL ESTATE

1-родин. Bklyn — Bay Ridge на розі, викінчений підвал, до винайму, 3 блоки parkway-Staten Island ferry і підземка, близько склепів, шкіл, гараж, сонишна веранда, 3 спальні, газ. огрівання, мідяні водопроводи; зараз до зайняття. Продаж нижче вартости. Ціна $20,000. $7,500 готівки. $110 місячні вплати. Кликати WH 4-5924, або пишіть: J-11 Rm 830, 11 W. 42 St., NYC.

ЦІНА НА СКОРИЙ ПРОДАЖ. FREEPORT—12 площ до вибору, близько шкіл, комунік. Мешканева дільниця Brookside. $400 кожна, також
WANTAGH—площа на розі 125x 100, близько до нової 3-міліонової школи.
Власник FReeport 9-8202

Brownsville — Brooklyn
14-родинний дім—2 крамниці, олив. огрівач, 30% прибутку.
Ціна $19,000—готівки $6,000
власник Melrose 5-8022

6-РОДИННИЙ ДІМ
24 кімнати.
2 ВІЛЬНІ АПАРТАМЕНТИ.
Middleton St., в доброму стані, добрий дохід. Ціна $8,500, готівки $2,500.
EVergreen 4-7265.

TERRIFIC BARGAIN $12,990
Jackson Heights — 1-родинний з цегли дім, 6 кімнат, комінок, дубові підлоги, гараж, близько склепів, шкіл. Мусить бути продання. GEORGE C. JOHNSTON, Jr. Inc., 75-08 Roosevelt Ave., Jackson Heights, L. I. HA 9-4000

OLD BRIDGE
ПРОДАМ МЕХАНІКОВІ
5-кімн. мешкання і лазничка з оливним огріванням, новий гараж, робітничий бизнес 24x46 цемент. будинок з повним устатком, розвиваючійся дільниці. Площа 100x175; продаж з вирядом або без. SOuth River 6-3173.

YONKERS, LINCOLN PARK
Близько комунікацій, колоніяльний, 4 спальні велике студіо, сонишна веранда. Пральня і машина до миття посуди. Площа 50x100. Низький податок. Близько параф. і публ. шкіл, кат. церкви і святині з нем.
Власник — Yonkers 9-6236

NEWARK, N. J.
6 кімн. дім, знамените положення, продається нижче вартости з причини переїзду до іншого міста. Оливне огрівання, великий город з тройником на забаву або відпочинок. $8.000 або інші пропозиції.
Mitchell 3-6928

НА ПРОДАЖ ФАРМА

ФАРМА НА ПРОДАЖ
41 акрів, стодола, курник на 1000 курей, вода допроваджена до будинків, електрика, 3-кімн. ранчо дім, модерне влаштування автоматичне оливне огрівання. Вержена криниця. Трактор, плуги, нова 3-ділянкова борона, 7 ft. косарка, на 2 колеса доючий вагон, розсіяч й інш. $5,000 завдатку, власник займеться моргеджом. Ціна готівки $14,000. За подробицями пишіть:
Kenneth F. Vaughn,
Box 182, Owego, N. Y. Tioga Co.

ІВАН БУНЬКО
УКР. ПОГРЕБНИК
Обслуга чесна і найкраща по ціні так низькій як **$150**
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 EAST 5th STREET
New York City
DIGNIFIED FUNERALS AS LOW AS $150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦІ
Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку даром.
PETER JAREMA
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

ТАРЗАН, ч. 3216. Це тільки початок.

Хоч бій не був для них корисний, жаболюди тиснули вперед, дико викрикуючи.

Коли Тарзан шпурнув останнього з них на землю, бій так же швидко закінчився, як і почався.

—На катанських божків, Тарзане! —задихався Волтор.

— Наша праця на ніщо! Голос бійки притягнув головну силу! Дивись там!